Instanţa de fond: Judecătoria Căușeni, sediul Central, jud. Svetlana Colun
Dosarul nr. 3a-1451/23 (2-23168429-02-3a-06122023)

D E C I Z I E

13 decembrie 2023 **mun. Chişinău**

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

Având în componenţa sa:
Preşedintele completului, judecătorul Veronica Negru
Judecătorii Ecaterina Palanciuc și Ina Dutca
Grefier Marina Samatiuc

Judecînd în ședință de judecată publică, cererile de apel declarate de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale raionale Căușeni nr. 10 și de Oleg Rîșcanu împotriva hotărîrii Judecătoriei Căușeni, sediul Central din 29 noiembrie 2023, emisă în cauza de contencios administrativ la acțiunea înaintată de Maria Ghelan împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10, terți Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Căinari nr. 10/2 și Oleg Rîșcanu cu privire la anularea actului administrativ defavorabil,

C O N S T A T Ă :

Circumstanțele cauzei:

La 24 noiembrie 2023, Maria Ghelan a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10, terț Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Căinari nr. 10/2 cu privire la anularea actului administrativ defavorabil (f.d.5-9).

În motivarea acţiunii reclamanta a indicat că, Consiliul Electoral de Circumscripție nr. 10/2 Căinări a adoptat la 09.10.2023 hotărârea nr. 7/1 de înregistrare a reclamantei în calitate de primar, ca candidat independent.

Astfel, actul administrativ de înregistrare ca concurent electoral nu a fost contestat, iar ca urmare hotărîrea din 09.10.2023 are puterea lucrului decis conform art. 140 Cod administrativ.

Menționează că, Comisia Electorala Centrală prin demersul nr. 3132 din 04.10.2023 a făcut publică lista subiecților în privința cărora au fost aplicate interdicții de a nu ocupa funcții elective, în baza datelor oferite de Autoritatea Națională de Integritate.

În baza unui act administrativ favorabil, în lipsa restricțiilor stabilite de

Autoritatea Națională de Integritate şi Comisia Electorala Centrală, a participat la alegerile locale din 5 noiembrie 2023.

La 13.11.2023 Oleg Rîşcanu a depus contestație la Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Căinari nr. 10/2 prin care solicitată invalidarea scrutinului, însă contestația nu a fost examinată de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10, dar a fost expediată către Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Căinari nr. 10/2.

Conform procesului-verbal nr. 15 din 17.11.2023 adoptat de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Căinari nr. 10/2 s-a decis: ”1. S-a luat act de materialele dosarului administrativ depus de Oleg Rîşcanu. 2. Decizia referitor la acest dosar nu tine de competenta CECE nr. 10/2. 3. Se validează şi se atribuie mandatul de primar al orașului Căinări dnei Maria Ghelan. 4. Validarea și atribuirea mandatelor de consilier în consiliul orășenesc Căinări....”.

Prin hotărârea nr. 47 din 17.11.2023 Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Căinari nr. 10/2 (ca extras din procesul-verbal din 17.11.2023) a decis: 1. Se confirmă legalitatea alegerilor primarului orașului Căinări din 05.11.2023. 2. Se validează mandatul primarului ales în oraşul Căinări Ghelan Maria, candidat independent. 3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, se transmite organului electoral superior şi poate fi contestată în termen de 3 zile prin depunerea cererii prealabile la consiliul electoral de circumscripţie/Comisia Electorală Centrală.

La 20.11.2023 Oleg Rîşcanu a depus la Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Căușeni nr. 10 contestație repetat, înregistrată cu nr. 25 din 20.11.2023, împotriva hotărârii nr. 47 din 17.11.2023 prin care solicită anularea hotărârii din 17.11.2023 şi repetat invalidarea mandatului de primar.

Prin hotărârea nr. 111 din 21.11.2023, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10 a hotărât: 1. Admiterea contestației depuse de cet. Râşcanu Oleg nr. 25 din 20.11.2023 la CECE nr. 10; 2. Se anulează Hotărârea nr. 47 a CECE 10/2 din 17.11.2023; 3. Prezenta hotărâre se transmite Comisiei Electorale Centrale prin intermediul Consiliului electoral al circumscripţiei electorale Căuşeni nr. 10 şi poate fi atacată în decurs de 3 zile, cu respectarea procedurii prealabile”.

Menționează că, la adoptarea hotărârii nr. 111 din 21.11.2023, de către pîrît au fost admise mai multe ilegalități şi anume: aplicarea retroactivă a legii; Actul de constatare al ANI nr. 52/9 a fost emis la data de 21.05.2019 în redacţia Legii nr. 96 din 14.04.2022 au fost modificate prevederile art. 23 (41, 6) al Legii nr. 133/2016, care prevede că subiectul declarării eliberat sau destituit din funcţie potrivit prevederilor alin. (3)-(5) este decăzut din dreptul de a mai exercita o funcţie publică şi/sau o funcţie de demnitate publică, cu excepţia funcţiilor elective, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcţia publică ori de

demnitate publică respectivă sau de la data încetării de drept a mandatului său. Dacă persoana a ocupat o funcţie electivă, ea nu mai poate ocupa aceeaşi funcţie pe o perioadă de 3 ani de la data încetării mandatului.

După devenirea actului de constatare irevocabil, au existat pe rolul instanțelor judecătoreşti două acţiuni cu privire la ridicarea mandatului de primar şi aplicarea interdicției de ocupare a funcţiilor elective.

Prin Hotărârea Judecătoriei Căușeni din 14.07.2021, acţiunea OTC al Cancelariei de Stat a fost declarată inadmisibilă. Hotărârea a rămas definitivă şi irevocabilă prin Decizia CA Chişinău din 27.01.2022.

Prin hotărârea Judecătoriei Căușeni din 23.01.2023 acţiunea Autorității Naționale de Integritate a fost declarată inadmisibilă.

În speţă, cerinţa de ridicare a mandatului de primar succedată de aplicarea interdicţiei de ocupare a funcţiilor elective a fost respinsă, astfel fiind absolvită de careva interdicţii.

La fel menționează că, neexaminarea contestației din 13.11.2023, fiind şi prescrisă, or Oleg Rîşcanu a contestat legalitatea procesului de votare prin depunerea contestației la Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10.

Din conţinutul contestaţiei se atestă că Oleg Rîşcanu a depus contestaţie privind încălcările ce vizează dreptul de vot, precum şi care lezează cererile contestatarului şi influențează rezultatele votării, solicitând invalidarea scrutinului electoral, fără a depune o cerere de anulare a înregistrării candidatului.

Menționează că, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Căinari nr. 10/2 la data de 17.11.2023 a luat act de contestația depusă, dar a refuzat examinarea pe motiv că nu ţine de competenţa sa. Iar Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10 până la data de 20.11.2023 nu a examinat contestaţia din 13.11.2023.

La 20.11.2023, contestația nu a fost examinată şi se consideră că este respingere, îmbrăcând astfel puterea lucrului decis în temeiul art. 140 Cod administrativ, iar alte acțiuni Oleg Rîşcanu nu a întreprins.

A indicat că, în speță Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10 a examinat o contestație repetată şi a adoptat o hotărâre peste cerinţele solicitate de contestatar (cerința de invalidare a mandatului de primar repetat depusă), pârâtul anulează şi hotărârea de confirmare a legalităţii alegerilor primarului orașului Căinări din 05.11.2023.

Menționează că, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10 în condițiile desfăşurării legale a scrutinului electoral, anulează aceste alegeri ale primarului şi refuză în lipsa probelor validarea mandatului. Or, un mandat de primar poate înceta înainte de termen, iar pentru aceasta se impune validarea.

A mai indicat că, contestaţia a fost examinată la data de 21.11.2023, în ziua de odihnă (hramul localității), fără citarea reclamantei, comunicarea contestației şi acordarea dreptului la apărare, din care motiv consideră că, decizia de a invalida mandatul primarului de Căinări reprezintă acte de abuz, depăşire de atribuţii legale şi exces de putere, cu elemente de subiectivism şi politizare.

Mai mult, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10 prin această decizie, de fapt a compromis modificările recente ale Codului Electoral şi argumentele care au stat la baza acestora, prin care competenţa de a valida rezultatele alegerilor locale a fost transferată de la instanţa de judecată către un organ cu un grad de competenţă juridică limitată şi un grad de politizare/subiectivism sporit.

Solicită anularea Hotărârii nr. 111 din 21.11.2023 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10, ca ilegală.

Prin încheierea Judecătoriei Căușeni (sediul Central) din 29 noiembrie 2023, a fost atras în proces în calitate de terț Oleg Rîșcanu (f.d.61-62).

Poziția instanței de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Căușeni, sediul Central din 29 noiembrie 2023, s-a admis acțiunea, s-a anulat hotărîrea nr. 111 din 21 noiembrie 2023 emisă de către Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10 cu privire la contestația depusă de către domnul Rîșcanu Oleg împotriva Hotărîrii nr. 47 a CECE 10/2 Căinari ”cu privire la confirmarea legalității alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 în circumscripția electorală sătească Căinari 10/2, Confirmarea validării şi atribuirea mandatului de primar al orășelului Căinări, r-nul Căușeni”. S-a menținut Hotărîrea nr. 47 din 17 noiembrie 2023 emisă de către Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Căinari nr. 10/2 cu privire la confirmarea legalității alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 în circumscripția electorală orășenească Căinari nr. 10/2, Căușeni, validarea și atribuirea mandatului de primar al orașului Căinări r-nul Căușeni, prin care a fost validat mandatul primarului ales în orașul Căinari Ghelan Maria, candidat independent (f.d.85, 93-107).

Solicitările apelantului:

Manifestînd dezacord cu hotărîrea instanței de fond, la 30 noiembrie 2023, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10 a declarat apel nemotivat asupra hotărîrii Judecătoriei Căușeni, sediul Central din 29 noiembrie 2023, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea hotărîrii instanței de fond, cu emiterea unei noi decizii prin care acțiunea înaintată să fie respinsă ca fiind neîntemeiată (f.d.83-84).

Manifestînd dezacord cu hotărîrea instanței de fond, la 30 noiembrie 2023,

Oleg Rîșcanu a declarat apel nemotivat asupra hotărîrii Judecătoriei Căușeni, sediul Central din 29 noiembrie 2023, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea hotărîrii instanței de fond, cu emiterea unei noi decizii prin care acțiunea înaintată să fie respinsă ca fiind neîntemeiată (f.d.89).

Termenul de declarare a apelului:

Conform art. 231 alin.(1) din Codul administrativ, hotărîrile judecătoriilor adoptate în contenciosul administrativ pot fi contestate cu apel.

Potrivit art.232 alin.(1), (2) din Codul administratiuv, apelul se depune la instanţa de judecată care a emis hotărîrea contestată în termen de 30 de zile de la pronunţarea dispozitivului hotărîrii, *dacă legea nu stabileşte un termen mai mic*. Motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termenul de 30 zile de la data notificării hotărîrii motivate.

Totodată, conform art. 95 alin. (1) și (8) din Codul electoral, (1) În perioada electorală, termenul general de depunere a contestaţiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârşită acţiunea, a fost identificată inacţiunea sau a fost adoptată hotărârea. (8) Înaintarea acţiunilor în contencios administrativ, precum şi exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătoreşti se efectuează în termenul stabilit la alin.(1).

Din materialele pricinii urmează că, hotărîrea contestată a fost pronunțată la data de 29 noiembrie 2023 (f.d.85), cererile de apel nemotivate au fost înregistrate la data de 30 noiembrie 2023 (f.d.83-84, 89), iar hotărîrea motivată a fost recepționată de apelanți Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10 și Oleg Rîșcanu la 05 decembrie 2023 (f.d.109).

Potrivit materialelor cauzei se mai atestă că, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10 a depus apelul motivat la 07 decembrie 2023 (f.d. 114-121). Astfel, avînd asemenea circumstanțe, instanța conchide că cererile de ape nemotivat și cel motivat a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10 au fost depuse în termenii prevăzuți de lege.

Referitor la apelul nemotivat declarat de Oleg Rîșcanu, Completul de judecată reține că, termenul de 3 zile acordat de lege pentru depunerea apelului motivat a expirat la data de 08 decembrie 2023, zi de vineri, însă pînă în prezent partea nu a depus apelul motivat, din care motiv apelul declarat de Oleg Rîșcanu urmează a fi declarat inadmisibil, or acesta este un temei separat de inadmisibilitate a cererii de apel.

În conformitate cu prevederile art.236 alin.(1) Cod administrativ, instanţa de apel examinează din oficiu admisibilitatea apelului. Dacă este inadmisibil, apelul se declară ca atare printr-o încheiere susceptibilă de recurs.

Potrivit alin.(2) lit.e) al aceluiași articol, apelul se declară inadmisibil în

special cînd *motivarea apelului nu a fost depusă* sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art.232 alin.(2).

Raportînd normele de drept sus-indicate circumstanțelor pricinii, Completul judiciar reține că în speță, motivarea apelului declarat de Oleg Rîșcanu împotriva hotărîrii Judecătoriei Căușeni, sediul Central din 29 noiembrie 2023, nu a fost depusă pînă la expirarea termenului legal.

Argumentele părților:

În motivarea cererii de apel, apelantul Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10 a indicat că, instanța de fond a interpretat eronat probele prezentate, făcând o abstracție de la norma legală.

Or, în cadrul examinării cauzei s-a constatat că, în privința doamnei Ghelan Maria a fost emis Actul de constatare nr. 52/09 din. 21 mai 2019 prin care s-a constatat: 1.Se constată că doamna Ghelan Maria primar al or. Căinări, r-nul Căușeni, nu a informat, nu a soluționat și a admis consumarea conflictului de interese la emiterea/semnarea Dispoziției nr. 53-p din. 12 noiembrie 2018, în prezența interesului personal rezultat din relațiile cu persoanele apropiate. 2.Se sesizează în vederea încetării mandatului de primar al or. Căinări, r-nul Căușeni al doamnei Ghelan Maria, din data rămânerii definitive a actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese. 3. Se decade doamna Ghelan Maria, primar al or. Căinări, r-nul Căușeni, din dreptul de a ocupa funcții publice și funcții de demnitate publică, inclusiv funcția de primar, pe o perioadă de 3 ani din data rămânerii definitive a actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese. 4.Se înscrie, doamna Ghelan Maria, după destituirea din funcția de primar al or. Căinări, r-nul Căușeni sau din data rămânerii definitive a actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese în Registru de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică.

Actul menționat a fost menținut prin decizia Curții Supreme de Justiție nr. 3ra-392/2021 din 07 aprilie 2021.

Astfel, la emiterea hotărârii instanța de fond nu a luat în considerație faptul că în data de 06 august 2021 Maria Ghelan a depus acțiune împotriva Autorității Naționale de Integritate privind obligarea ANI de a retrage actul administrativ.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 27 iulie 2022 acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată. Iar prin decizia Curții de Apel Chișinău din 04 octombrie 2023, apelul înaintat de către Maria Ghelan a fost respins cu menținerea hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 27 iulie 2022,

decizia fiind executorie de la emitere, dar cu drept de recurs.

Menționează că, la examinarea contestației depuse de către Oleg Rîșcanu, cât și la examinarea cauzei în instanța de fond nu au fost prezentate probe care ar demonstra că decizia precitată a fost atacată cu recurs la CSJ.

De altfel instanța de fond a ignorat caracterul executoriu al Deciziei emise de către Curtea de Apel și nici nu a examinat sub oarecare aspect acest fapt. Or la caz înregistrează două Hotărâri a instanțelor ierarhic superioare (Curtea de Apel Chișinău și Curtea Supremă de Justiție), prin care instanțele expres au calificat obiectul judecat și sau expus asupra procedurii fapt ce impune respectarea principiului „res judicata", adică principiul caracterului irevocabil al Hotărârilor judecătorești. Acest principiu cere ca nici o parte să nu aibă dreptul să solicite revizuirea unei hotărâri irevocabile și obligatorii.

Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale raionale Căușeni nr. 10 atestă o atitudine părtinitoare a instanței de fond la emiterea Hotărârii din 29 noiembrie 2023 și o examinare superficială a cazului dat, or instanța de fond s-a referit în mare parte la posibilitatea doamnei Ghelan Maria primar al or. Căinări, r-nul Căușeni de a participa în cursa electorală și a deviat substanțial de la subiectul propriu zis a cauzei examinate adică: dreptul de a deține funcție publică sau de demnitate publică. Or instanțele de judecată au menirea și obligația directă de a examina toate probele obiectiv și multilateral cu trecerea acestora prin filtrul legislației în vigoare.

Analizând hotărârea din 29 noiembrie 2023 conchide următorul fapt că instanța de fond a scos în evidență titluri din propoziții sau a camuflat unele propoziții, acțiune ce a răsturnat evident fondul cauzei judecate.

Menționează că, demersul nr. CECE-10/4 din 09 octombrie 2023 a fost înaintat către Autoritatea Națională de Integritate anume pentru clarificarea situației în parte ce ține de posibilitatea de a candida la o funcție publică sau de demnitate publică, or în perioada 26 septembrie 2023 - 26 octombrie 2023 era desfășurată etapa de înregistrare a candidaților pentru funcțiile de primari și consilieri.

Astfel, Comisia Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Căușeni nr. 10 nu a ignorat răspunsul parvenit din partea ANI ci a înregistrat sau a permis înregistrarea candidatului Maria Ghelan la funcția de primar și consilier independent al or. Căinări, r-nul Căușeni, fără a crea careva impedimente sau a o priva de careva facilități în exercitarea campaniei electorale, exact cum a notificat și ANI prin răspunsul oferit în data de 11 noiembrie 2023.

A indicat că, actul de constatare nr. 52/09 din. 21 mai 2019 și anume pct. 3 Se decade doamna Ghelan Maria, primar al or. Căinări, r-nul Căușeni, din dreptul de a ocupa funcții publice și funcții de demnitate publică, inclusiv funcția de primar, pe o perioadă de 3 ani din data rămânerii definitive a actului de constatare

ori din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese.

Prin decizia din 04 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău care este executorie și prin Decizia Curții Supreme de Justiție nr. 3ra-392/2021 din 07 aprilie 2021, a fost constatată legalitatea Actului de constatare al ANI nr. 52/09 din 21 mai 2019, prin care *inter alia* s-a dispus decăderea lui Ghelan Maria din dreptul de a exercita funcții publice și funcții de demnitate publică, inclusiv funcția de primar, pe termen de 3 ani de la încetarea mandatului cu înregistrarea acesteia în Registrul de stat al persoanelor care au interdicția de a ocupa o funcție publică și demnitate publică.

Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale raionale Căușeni nr. 10 reiterează că în practica judiciară națională s-au înregistrat precedente în materia electorală unde judecătorul expres a prevăzut și s-a expus asupra circumstanțelor de fapt pe cazuri similare și anume decizia Curții Supreme de Justiție nr. 3ra-1065/23 din. 01 noiembrie 2023.

De altfel argumentele aduse de către instanța de fond Judecătoria Căușeni (sediul Central) în motivarea hotărîrii, îmbracă forma unui caracter superficial, la examinarea cauzei, instanța a ignorat probele ce i-au fost prezentate și a emis o hotărâre vădit ilegală.

La data de 08 decembrie 2023, terțul Oleg Rîșcanu a depus referință prin care a solicitat admiterea apelului ca fiind întemeiat (f.d.124-144).

La data de 08 decembrie 2023, reclamanta/intimata Maria Ghelan, fiind reprezentată de avocatul Veronica Pascal a depus referință prin care a solicitat respingerea apelului ca fiind neîntemeiat, cu menținerea hotărîrii instanței de fond (f.d.145-146)

La data de 08 decembrie 2023, reprezentantul terțului Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Căinari nr. 10/2 a depus referință prin care a solicitat respingerea apelului ca fiind neîntemeiat, cu menținerea hotărîrii instanței de fond (f.d.147-149).

Poziția părților:

Reprezentantul apelantului Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10 - Vadim Velichii, cît și terțul Oleg Rîșcanu în ședința de judecată a instanței de apel au solicitat admiterea cererii de apel din motivele invocate.

Reprezentantul terțului Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Căinari nr. 10/2 – Aurelia Șincarenco în ședința de judecată a instanței de apel a invocat că, consideră hotărîrea instanței de fond întemeiată și a solicitat respingerea apelului declarat.

În ședința de judecată a instanței de apel, intimata Maria Ghelan și

avocatul acesteia Veronica Pascal au solicitat respingerea apelului ca fiind neîntemeiat, cu menținerea hotărîrii instanței de fond.

Aprecierea instanței de apel:

Audiind participanții la proces, studiind materialele dosarului, Completul de contencios administrativ al Colegiului civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău consideră apelul Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10 neîntemeiat și care urmează a fi respins, cu menţinerea hotărîrii primei instanţe din considerentele ce succed.

În conformitate cu prevederile art. 240 alin. (1) lit. a) Cod administrativ, examinînd cererea de apel, instanţa de apel adoptă una dintre următoarele decizii – respinge apelul.

Potrivit art.194 alin.(1) Cod administrativ, în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept.

În conformitate cu prevederile art.231 alin.(2) din Codul administrativ, pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

Potrivit art.219 alin.(1) – (3) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.

Din actele pricinii este cert faptul că, la 24 noiembrie 2023, Maria Ghelan a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10, terț Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Căinari nr. 10/2 cu privire la anularea actului administrativ defavorabil (f.d.5-9).

Prin încheierea Judecătoriei Căușeni (sediul Central) din 29 noiembrie 2023, a fost atras în proces în calitate de terț Oleg Rîșcanu (f.d.61-62).

Judecînd cauza în fond prima instanţă, prin hotărârea Judecătoriei Căușeni, sediul Central din 29 noiembrie 2023, a admis acțiunea, a anulat hotărîrea nr. 111 din 21 noiembrie 2023 emisă de către Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10 cu privire la contestația depusă de către domnul

Rîșcanu Oleg împotriva Hotărîrii nr. 47 a CECE 10/2 Căinari ”Cu privire la confirmarea legalității alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 în circumscripția electorală sătească Căinari 10/2, Confirmarea validării și atribuirea mandatului de primar al orășelului Căinări, r-nul Căușeni”. A menținut Hotărîrea nr. 47 din 17 noiembrie 2023 emisă de către Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Căinari nr. 10/2 cu privire la confirmarea legalității alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 în circumscripția electorală orășenească Căinari nr. 10/2, Căușeni, validarea și atribuirea mandatului de primar al orașului Căinări r-nul Căușeni, prin care a fost validat mandatul primarului ales în orașul Căinari Ghelan Maria, candidat independent (f.d.85, 93-107).

Completul judiciar constată că, hotărîrea instanței de fond este întemeiată, a fost adoptată cu aprecierea corectă a probelor administrate și aplicarea justă a normelor de drept material și procedural.

În corespundere cu prevederile art.221 alin.(2) din Codul administrativ, pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

Prevederile art.220 alin.(1) al aceluiași act normativ, explică că, obținerea probelor în procedura contenciosului administrativ are loc conform art. 87–93.

Din art.93 din Codul administrativ, care stabilește sarcina probațiunii, se reține că, fiecare participant probează faptele pe care își întemeiază pretenția. Prin derogare de la prevederile alin.(1), fiecare participant probează faptele atribuite exclusiv sferei sale. Reglementări suplimentare sau derogatorii sînt admisibile doar în baza prevederilor legale.

În cadrul examinării cauzei s-a stabilit cu certitudine faptul că, prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale a Republicii Moldova nr.1108 din 04 iulie 2023 s-a stabilit data de 05 noiembrie 2023 pentru desfășurarea alegerilor locale generale.

La 09 octombrie 2023, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Căinari nr. 10/2 a emis hotărârea nr. 7/1 cu privire la înregistrarea d-nei Maria Ghelan în calitate de candidat independent la funcția de primar pentru alegerile locale din 05 noiembrie 2023.

La data de 05 noiembrie 2023 în Republica Moldova s-au desfășurat alegerile locale generale.

La 13.11.2023 Oleg Rîșcanu a depus contestație, prin care a solicitat invalidarea scrutinului electoral în or. Căinari (f.d.28-29), care prin hotărîrea Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Căinari nr. 10/2 din 17 noiembrie 2023 a fost transmisă după competență Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10 (f.d.10).

La data de 20.11.2023 Oleg Rîșcanu a depus declarație pe proprie răspundere că, cunoscând prevederile legislației potrivit cărora falsificarea probelor

reprezintă infracțiune care se pedepsește în condițiile art. 310 din Codul Penal al Republicii Moldova nr. 985/2002, a declarat pe proprie răspundere despre proveniența legală a documentelor, materialelor, înscrisurilor ș.a. prezentate în calitate de probe în cadrul examinării contestației depuse la data de 20.11.2023 și despre faptul că acestea sunt veridice și autentice (f.d. 16 dosar administrativ).

La 21 noiembrie 2023 Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10 a emis Dispozitivul Hotărîrii nr. 111 cu privire la contestația depusă de către domnul Rîșcanu Oleg împotriva Hotărîrii nr. 47 a CECE 10/2 Căinari ”Cu privire la confirmarea legalității alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 în circumscripția electorală sătească Căinari 10/2, Confirmarea validării și atribuirea mandatului de primar al orășelului Căinări, r-nul Căușeni”, prin care a hotărît:

Pct. 1 Contestația depusă de către domnul Rîșcanu Oleg nr. 25 din 20 noiembrie 2023 la CECE nr. 10 privind abrogarea Hotărîrii CECE 10/2 Căinari ”cu privire la confirmarea legalității alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 în circumscripția electorală sătească Căinari 10/2, Confirmarea validării și atribuirea mandatului de primar al orășelului Căinări, r-nul Căușeni”, se admite integral.

Pct. 2 Se anulează Hotărîrea nr. 47 din 17 noiembrie 2023 emisă de către Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Căinari nr. 10/2 cu privire la confirmarea legalității alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023 în circumscripția electorală sătească Căinari nr. 10/2, confirmarea validării și atribuirea mandatului de primar al orășelului Căinări r-nl Căușeni, ca ilegală (f.d. 15 dosar administrativ).

Nefiind de acord cu hotărîrea menționată supra, Maria Ghelan a contestat-o cu cerere prealabilă la Consiliul electoral de circumscripție electorală Căușeni nr. 10 (f.d.58-59), iar la 24 noiembrie 2023, Maria Ghelan a depus prezenta acțiune în juecată (f.d.5-9).

La acest capitol, Completul judiciar conchide că circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei au fost stabilite şi elucidate pe deplin de către instanța de fond.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor de contencios administrativ reţine că, admisibilitatea acţiunii în contencios administrativ este condiţionată inter alia de revendicarea de către reclamantă a încălcării unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice. La caz, aceste condiţii de încălcare a dreptului vătămat prin activitatea administrativă a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raional Căușeni nr.10 este întrunit şi anume dreptul de a fi aleasă în funcția de primar.

Potrivit art. 17 din Cod administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate

administrativă.

În temeiul art. 98 alin.(1) pct.1) Cod electoral și art.191 alin.(1) Cod administrativ, controlul de legalitate a actelor Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Căușeni nr.10 este de competența Judecătoriei Căușeni, sediul Central, or aceste acte nu se regăsesc în excepțiile de la alin.(2) și (3) a art.191 Cod administrativ și art.98 alin.(2), (3), (4) Cod electoral.

Acțiunea în contencios administrativ a fost înaintată de Maria Ghelan la instanţa competentă jurisdicţional şi teritorial, cît în termenul legal.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor de contencios administrativ reţine că, Maria Ghelan a utilizat corect tipul acțiunii în contestare conform art. 206 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ pentru revendicarea dreptului său, or reclamanta prin acțiunea sa solicită anularea Hotărîrii nr. 111 din 21 noiembrie 2023 emisă de către Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10, în privința sa.

Prin urmare, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor de contencios administrativ consideră că motive de inadmisibilitate a acțiunii înaintate de reclamanta Maria Ghelan, în conformitate cu prevederile art. 207 alin. (2) din Codul administrativ, la caz nu sunt, deci acțiunea este admisibilă și instanța urmează a se expune asupra fondului cauzei.

În conformitate cu art.225 din Codul Administrativ, (1) Instanţa de judecată nu este competentă să se pronunţe asupra oportunităţii unui act administrativ.

(2) Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreţionar se limitează la faptul dacă autoritatea publică:

a) şi-a exercitat dreptul discreţionar;

b) a luat în considerare toate faptele relevante;

c) a respectat limitele legale ale dreptului discreţionar;

d) şi-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege.

Din analiza normei de drept sus-indicate, Completul judiciar reține că, la examinarea cererii în anulare, legalitatea unui act administrativ, urmează a fi examinată prin prisma verificării dacă autoritatea și-a exercitat dreptul discreționar, a luat în considerare toate faptele relevante, a respectat limitele legale ale dreptului discreționar și şi-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege.

În conformitate cu art.37 alin.(1) lit.j) Cod electoral, *în perioada electorală, consiliul electoral de circumscripţie are următoarele atribuţii: j) examinează cererile şi contestaţiile asupra hotărârilor şi a acţiunilor/inacţiunilor birourilor electorale ale secţiilor de votare, după caz, ale consiliilor electorale de circumscripţie de nivelul întâi.*

Conform art.16 alin.(2) lit.d) Cod electoral, *nu pot fi alese persoanele private de dreptul de a ocupa funcţii de răspundere prin hotărâre judecătorească*

definitivă. Organele electorale sunt informate despre existenţa interdicţiei de către Ministerul Justiţiei, ***Autoritatea Naţională de Integritate*** *şi/sau de către Ministerul Afacerilor Interne.*

În acest sens, Completul de judecată reține că, conform Actului de constatare nr. 52/09 din 21.05.2019 emis de către Inspectoratul de Integritate al Autorității Naționale de Integritate al Republicii Moldova, s-a constatat că, Ghelan Maria, exercitînd funcția de primar al or. Căinari, r-nul Căușeni, a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese (f.d. 20 - 24 dosar administrativ).

Potrivit pct. 3 al Actului prevede că, se decade Dna Ghelan Maria, primar al or. Căinari, r-nul Căușeni din dreptul de a exercita funcții publice și funcții de demnitate publică, inclusiv funcția de primar, pe o perioadă de 3 ani din data rămînerii definitive a actului de constatare ori din data rămînerii definitive și irevocabile a hotărîrii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese.

Iar pct. 4 al Actului de constatare prevede că, se înscrie, dna Ghelan Maria, după destituirea din funcția de primar al or. Căinari, r-nul Căușeni sau din data rămînerii definitive a actului de constatare ori din data rămînerii definitive și irevocabile a hotărîrii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese, în Registrul de stat al persoanelor care au interdicția de a ocupa funcție publică sau de demnitate publică.

Potrivit Deciziei Curții Supreme de Justiție nr. 3ra-392/21 din 07.04.2021 a fost admis recursul declarat de către Autoritatea Națională de Integritate, a fost casată Decizia Curții de Apel Chișinău din 25.11.2020 și a fost emisă o nouă decizie, prin care s-a menținut Hotărîrea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 19.11.2019 în cauza la acțiunea depusă de Ghelan Maria împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la contestarea actului administrativ individual defavorabil și compensarea cheltuielilor de judecată (f.d.25-31 dosar administrativ).

La data de 15.06.2021 Oficiul Teritorial Căușeni al Cancelariei de Stat a depus acțiune împotriva primarului or. Căinari Maria Ghelan, terț Autoritatea Națională de Integritate cu privire la revocarea mandatului primarului ales.

Conform încheierii Judecătoriei Căușeni (sediul Central) nr. 3-23/21 din 14.07.2021, acțiunea a fost declarată inadmisibilă (f.d. 47 - 49).

Prin Decizia irevocabilă din momentul emiterii a Curții de Apel Chișinău nr. 3r-770/21 din 27.01.2022 a fost respins recursul depus de Oficiul Teritorial Căușeni al Cancelariei de Stat împotriva Încheierii Judecătoriei Căușeni (sediul Central) din 14.07.2021 (f.d. 50 - 56).

La fel, se reține că, Autoritatea Națională de Integritate a depus acțiune împotriva primarului Primăriei Căinari – Maria Ghelan cu privire la încetarea înainte de termen a mandatului de primar.

Conform încheierii Judecătoriei Căușeni (sediul Central) nr. 3-30/2022 din 23.01.2023, acțiunea a fost declarată inadmisibilă (f.d. 32 - 37).

Prin Decizia irevocabilă din momentul emiterii a Curții de Apel Chișinău nr. 3r-102/23 din 03.07.2023 a fost respins recursul depus de Autoritatea Națională de Integritate, fiind menținută Încheierea Judecătoriei Căușeni (sediul Central) din 23.01.2023 (f.d. 38 - 46).

Potrivit art. 23 alin. (6) al Legii nr. 133 din 17.06.2016 privind declararea averii și a intereselor personale, *subiectul declarării eliberat sau destituit din funcţie potrivit prevederilor alin. (3)–(5) este decăzut din dreptul de a mai exercita o funcţie publică şi/sau o funcţie de demnitate publică, cu excepţia funcţiilor elective, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcţia publică ori de demnitate publică respectivă sau de la data încetării de drept a mandatului său. Dacă persoana a ocupat o funcţie electivă, ea nu mai poate ocupa aceeaşi funcţie pe o perioadă de 3 ani de la data încetării mandatului.*

Conform art. 39 alin. (1) al Legii nr. 132 din 17.06.2016 cu privire la Autoritatea Naţională de Integritate, *în cazul în care se constată nedeclararea sau nesoluționarea unui conflict de interese ori încălcarea regimului juridic al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate: a) încheie un proces-verbal cu privire la contravenție și aplică sancțiunea contravențională. Termenul de prescripție a răspunderii contravenționale nu se aplică; b) după caz, emite un act de constatare în care solicită încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale subiectului declarării și aplică pentru acesta interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică.*

Potrivit art. 39 alin. (2), (3), (4) al Legii nr. 132 din 17.06.2016 cu privire la Autoritatea Naţională de Integritate, *inspectorul de integritate decide dacă dispune măsurile menţionate la alin. (1) lit. b) în funcţie de gradul de vinovăţie al subiectului declarării, de natura abaterii, de numărul şi durata abaterilor, de comiterea unor abateri similare anterior, de prejudiciul adus interesului public şi de funcţia publică deţinută. Dacă actul de constatare rămâne definitiv, Autoritatea sesizează, în termen de cel mult 5 zile, conducerea organizaţiei publice sau a autorităţii responsabile de numirea în funcţie a subiectului declarării în vederea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale acestuia. Din momentul în care actul de constatare rămâne definitiv, Autoritatea se adresează în instanţa de judecată pentru: a) încasarea în folosul statului a prejudiciilor cauzate şi a beneficiilor obţinute în urma actului administrativ, actului juridic sau a deciziei luate cu încălcarea dispoziţiilor legale privind conflictele de interese, incompatibilităţile, restricţiile şi limitările; sau b) declararea nulităţii actului administrativ, a actului juridic sau a deciziei luate cu încălcarea dispoziţiilor*

legale privind conflictele de interese, incompatibilităţile restricţiile şi limitările, dacă anularea acestora nu aduce daune interesului public.

În conformitate cu art. 7 alin. (2) lit. b) al Legii nr. 132 din 17.06.2016 cu privire la Autoritatea Naţională de Integritate, *în domeniul exercitării controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor, Autoritatea: solicită conducerii organizaţiei publice sau a autorităţii responsabile de numirea în funcţie a subiectului declarării tragerea la răspundere disciplinară a persoanei care a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităţilor, restricţiilor şi limitărilor ori, după caz, dispunerea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale acestuia.*

Conform art. 19 lit. f) al Legii nr. 132 din 17.06.2016 cu privire la Autoritatea Naţională de Integritate, *Inspectorii de integritate desfăşoară următoarele activităţi: sesizează organizaţia publică în care activează subiectul declarării sau autoritatea responsabilă de numirea în funcţie a acestuia în vederea încetării mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale acestuia în cazul constatării unei stări de incompatibilitate sau a unui conflict de interese.*

Potrivit art. 39 alin. (2) al Legii nr. 132 din 17.06.2016 cu privire la Autoritatea Naţională de Integritate, urmează că, *Autoritatea Națională de Integritate în situația constatării încălcării regimului juridic al conflictului de interese, sesizează în termen de cel mult 5 zile, de la data rămânerii definitive a actului de constatare, autoritatea responsabilă de numirea în funcție a subiectului declarării în vederea încetării mandatului.*

În conformitate cu art. 7 alin. (1) al Legii nr. 768 din 02.02.2000 privind statutul alesului local, *Mandatul alesului local este incompatibil cu: a) exercitarea altei funcţii de demnitate publică; b) calitatea de funcţionar public în oficiile teritoriale ale Cancelariei de Stat; c) calitatea de funcţionar public, de angajat în subdiviziunile autorităţilor administraţiei publice locale (aparatul preşedintelui raionului, primării, primărie şi preturile municipiului Chişinău, direcţii, secţii şi alte subdiviziuni), inclusiv ale Adunării Populare a Găgăuziei şi ale Comitetului executiv a Găgăuziei; d) calitatea de şef, de şef adjunct (inclusiv interimatul acestor funcţii) în structurile subordonate autorităţilor publice locale (instituţii publice, servicii, întreprinderi municipale); e) alte cazuri stabilite prin lege, inclusiv cele prevăzute la art. 84 al Legii nr. 436-XV din 28 decembrie 2006 privind administraţia publică locală.*

Potrivit art. 8 alin. (1), (3) al Legii nr. 768 din 02.02.2000 privind statutul alesului local, *Alesul local care se află în unul din cazurile de incompatibilitate prevăzute la art.7 din prezenta lege va demisiona din funcţia incompatibilă cu mandatul deţinut sau îşi va depune mandatul în termen de 30 de zile de la apariţia incompatibilităţii. Primarul, în cazul cînd se află într-o stare de incompatibilitate*

prevăzută de lege, este revocat din funcţie fără efectuarea unui referendum local, în baza hotărîrii judecătoreşti definitive. Procedura de revocare este iniţiată de către oficiul teritorial al Cancelariei de Stat, din proprie iniţiativă sau la cererea persoanelor interesate, inclusiv la sesizarea Autorității Naţionale de Integritate.

În acest sens, Completul de judecată reține că, la 09 octombrie 2023, Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Căinari nr. 10/2 a emis hotărârea nr. 7/1 cu privire la înregistrarea d-nei Maria Ghelan în calitate de candidat independent la funcția de primar pentru alegerile locale din 05 noiembrie 2023.

Totodată se reține că, prin Răspunsul președintelui Lilian Chișca al Autorității Naționale de Integritate nr. 04-09/7918 din 11.10.2023, expediat la Demersul nr. CECE-10/4 din 09.10.2023 către Nina Vîrlan Președinte al Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale Căușeni nr. 10 este indicat că, Autoritatea Națională de Integritate a examinat Demersul și a comunicat că: ” *După cum putem observa norma alin. (6) al art. 23 din Legea nr. 133/2016 condiționează decăderea din dreptul de a exercita o funcție publică sau de demnitate publică pentru 3 ani de eliberarea sau destituirea din funcție. Adică, pentru a putea aplica interdicția de a candida la un nou mandat de primar, este nevoie ca persoanei să-i fi fost încetat mandatul – eliberare sau destituire din funcție în condițiile alin. (3)-(5). <u>În situația în care nu există astfel de eliberări/destituiri din funcțiile de primari, acest fapt face imposibilă aplicarea interdicției de a candida la o funcție publică/de demnitate publică potrivit art. 23 alin. (6).</u>”* (f.d. 61 – 62).

Completul de judecată reține că, la 04.10.2023 Comisia Electorală Centrală a Republicii Moldova, a expediat Consiliilor electorale de circumscripție, Demersul nr. CEC-8/3132, avînd anexată Lista Actualizată a persoanelor care au interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, prezentată de către Autoritatea Națională de Integritate prin scrisoarea nr. 04/7532 din 03.10.2023, din care rezultă că, <u>Maria Ghelan nu figurează în Lista Actualizată a persoanelor care au interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică</u> (f.d. 63 - 65).

La caz se remarcă, că Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Căinari nr. 10/2, în ședința din 17.11.2023 în care a validat și i-a atribuit mandatul de primar al orașului Căinari dnei Ghelan Maria, a acționat legal.

Or, conform procesului-verbal al ședinței din 17.11.2023 Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Căinari nr. 10/2, membrii comisiei au reținut că, la data de 04 octombrie au primit Decizia Comisiei Electorale Centrale nr. 3132, în baza datelor oferite de Autoritatea Națională de Integritate, prin scrisoarea nr. 04/7532 din 03.10.2023, de restricții, prin care dna Ghelan Maria nu se regăsește în lista de restricții (f.d. 10 pe verso).

Prin urmare, se constată că, aplicarea interdicției de a candida la un nou mandat de primar, mandatul deținut anterior de Ghelan Maria, nu a încetat în

temeiul Actului de constatare, or acest act nu a fost pus în executare și nu a produs careva efecte juridice.

Astfel, reieșind din cele menționate supra, Completul de judecată constată cu certitudine că, Hotărîrea nr. 7/1 din 09.10.2023 emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Căinari nr. 10/2 prin care a înregistrat-o pe Maria Ghelan în calitate de candidat independent la funcția de primar pentru alegerile locale din 05 noiembrie 2023, a obținut puterea lucrului decis prin prisma prevederilor art.140 Cod administrativ, care explică că, *Un act administrativ individual obţine puterea lucrului decis atunci când nu mai poate fi contestat nici pe cale prealabilă, nici prin acţiune în instanţa de judecată competentă. Dacă un act administrativ individual are mai mulţi destinatari sau mai multe persoane sunt afectate de acesta, puterea lucrului decis poate surveni în momente diferite pentru fiecare din aceste persoane*.

În acest context, Completul de judecată reține constatările Curții Constituționale în decizia nr.160 din 02.11.2021 și anume [*...18. Curtea reţine că autorul excepţiei susţine încălcarea articolelor 20 şi 46 din Constituţie. Curtea observă că articolul 140 din Codul administrativ stabileşte că un act administrativ individual nu mai poate fi atacat pe calea unei acţiuni în contencios administrativ sau a cererii prealabile dacă au fost omise termenele de atac stabilite de lege. Astfel, atât articolul 140 din Codul administrativ, cât şi, în particular, textul "puterea lucrului decis" din conţinutul acestei norme urmăresc să le confere raporturilor juridice un grad de certitudine şi de protecţie.*

19. Textul "puterea lucrului decis" din articolul 140 din Codul administrativ transpune în realitatea juridică efectul dobândirii caracterului definitiv al situaţiilor juridice stabilite printr-un act administrativ individual. Curtea găseşte confirmarea acestei concluzii în articolul 30 alin.(2) din Codul administrativ, potrivit căruia autorităţile publice nu pot să întreprindă acţiuni care ar putea să afecteze situaţiile juridice definitive sau drepturile dobândite, decât în condiţiile legii şi dacă acest lucru este absolut necesar pentru interesul public. În acest context, Curtea observă elemente comune între "puterea lucrului decis" şi principiul securităţii raporturilor juridice, aşa cum a fost interpretat acest principiu în jurisprudenţa anterioară a Curţii Constituţionale. De exemplu, în Decizia nr.58 din 11 iunie 2018, la § 33, Curtea a subliniat că principiul securităţii raporturilor juridice se manifestă atât în cazul drepturilor fundamentale ale persoanei, cât şi în cazul interesului general al comunităţii.

20. Aşadar, "puterea lucrului decis" a actelor administrative individuale acţionează în limitele stabilite de lege şi urmăreşte să asigure protecţia drepturilor dobândite prin asemenea acte. Din acest punct de vedere, Curtea observă că puterea lucrului decis nu reprezintă, eo ipso, o ingerinţă în dreptul de acces la un tribunal sau în dreptul de proprietate garantate de articolele 20 şi 46 din

Constituţie. Puterea lucrului decis este o consecinţă juridică care intervine în cazul neglijării intereselor proprii sau a normelor care prevăd condiţiile de apărare a drepturilor eventual lezate printr-un act administrativ individual, adică a condiţiilor în care trebuie să-şi găsească materializare, la modul concret, acţiunea juridică, pentru a fi eficientă din punct de vedere legal [e.g. articolele 165 şi 209 alin.(1) din Codul administrativ]. De altfel, puterea lucrului decis şi articolul care îl reglementează nu acţionează independent, pentru că aplicarea lor presupune coroborarea cu alte norme juridice, în conţinutul cărora sunt prescrise, în mod nemijlocit, condiţiile în care intervine acest efect (e.g. prescripţia acţiunii în contencios administrativ). Curtea reţine în acest sens că pentru a se putea stabili dacă au fost omise sau nu termenele de atac sau dacă a fost adus sau nu la cunoştinţă, în mod efectiv, actul administrativ individual şi a se stabili "puterea lucrului decis", trebuie să se consulte, mai întâi, normele Codului administrativ care stabilesc aceste aspecte...].

Prin urmare, Completul de judecată constată că, odată ce Maria Ghelan a fost admisă în cursa electorală și a participat la alegerile locale generale, la invalidarea mandatului, nu pot fi reținute prevederile Actului de constatare nr. 52/09 din 21.05.2019, la care face referire apelantul, deoarece hotărîrea nr. 7/1 din 09.10.2023 emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Căinari nr. 10/2 a căpătat puterea de lucru decis și prin urmare a trecut testul de admisibilitate prevăzut de art.16 alin.(2) lit.d) Cod electoral.

În continuare Completul de judecată reține că, potrivit art.174 Cod electoral, (1) Consiliile electorale de circumscripție ale unităţilor administrativ-teritoriale de nivelul întâi prezintă procesele-verbale privind rezultatele alegerilor consiliilor electorale de circumscripţie ale unităţilor administrativ-teritoriale de nivelul al doilea sau, după caz, Comisiei Electorale Centrale. *(2) Consiliile electorale de circumscripţie, în termen de cel mult 10 zile de la data primirii rapoartelor, proceselor-verbale şi altor documente electorale de la birourile electorale, după caz, consiliile electorale de circumscripţie de nivelul întâi, dar nu mai devreme de soluţionarea definitivă de către organele electorale şi instanţele de judecată a contestaţiilor depuse conform procedurilor stabilite,* ***confirmă sau infirmă printr-o hotărâre legalitatea alegerilor din circumscripţia electorală respectivă*** *şi o transmit, în termen de 24 de ore după adoptare, Comisiei Electorale Centrale şi consiliilor electorale de circumscripţie respective de nivelul al doilea, care publică rezultatele definitive.*

Completul specializat pentru examinarea acţiunilor în contencios administrativ notează că, în conformitatte cu prevederile art.21 alin.(2) Cod administrativ, *exercitarea atribuţiilor legale nu poate fi contrară scopului pentru care acestea au fost reglementate.*

Art.22 alin.(1) Cod administrativ, prevede că, autorităţile publice şi

instanţele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul şi volumul cercetărilor şi nu sînt legate nici de expunerile participanţilor, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Completul specializat pentru examinarea acţiunilor în contencios administrativ notează că, în conformitate cu art. 31 Cod administrativ, actele administrative individuale şi operaţiunile administrative scrise trebuie să fie motivate.

În conformitate cu prevederile art.118 din Codul administrativ, motivarea este operaţiunea administrativă prin care se expun considerentele care justifică emiterea unui act administrativ individual. În motivare se indică temeiurile esenţiale de drept şi de fapt pe care le-a luat în considerare autoritatea publică pentru decizia sa. Din motivarea deciziilor discreţionare trebuie să poată fi recunoscute şi punctele de vedere din care autoritatea publică a reieşit la exercitarea dreptului discreţionar. Motivarea trebuie să se refere şi la argumentele expuse în cadrul audierii. Motivarea completă a unui act administrativ individual cuprinde: a) motivarea în drept – temeiul legal pentru emiterea actului administrativ, inclusiv formele procedurale obligatorii pe care se bazează actul; b) motivarea în fapt – oportunitatea emiterii actului administrativ, inclusiv modul de exercitare a dreptului discreţionar, dacă este cazul; c) în cazul actelor administrative defavorabile – o descriere succintă a procedurii administrative care a stat la baza emiterii actului: investigaţii, probe, audieri, opinii ale participanţilor contrare conţinutului final al actului etc. Motivarea completă este obligatorie, este parte integrantă a actului administrativ individual şi condiţionează legalitatea acestuia. Motivarea nu este obligatorie în cazul în care: a) autoritatea publică admite o petiţie în totalitate fără ca prin decizia de soluţionare a ei să fie afectate drepturile sau interesele legitime ale altor persoane; b) acest lucru este prevăzut expres de lege; sau c) autoritatea publică emite acte administrative individuale de acelaşi fel într-un număr mai mare sau automatizat şi, conform circumstanţelor de fapt ale cazului în parte, nu se cere o motivare.

Reieșind din cele menționate, Completul de judecată reține că, instanța de fond întemeiat a reținut că, apelantul Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10 nu și-a exercitat dreptul discreționar în conformitate cu prevederile legale, emițind o hotărîre ce nu se bazează pe o investigaţie eficientă şi corespunzătoare scopului prevăzut de Codul Electoral, or însuși Autoritatea Națională de Integritate, la data de 03.10.2023, a expediat în adresa Consiliilor electorale de circumscripție, Lista actualizată a persoanelor care au interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică. Iar Maria Ghelan, nu figurează în această listă actualizată.

Prin urmare se atestă cu certitudine că, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10, la emiterea Hotărîrii nr. 111 din 21.11.2023,

vădit a încălcat prevederile art. 31 și art. 118 Codul Administrativ, care prevede expres că, actul administrativ urmează în mod obligatoriu să fie motivat de către autoritatea emitentă, or nemotivarea actului administrativ de către Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10, încalcă grav drepturile persoanelor, pe care îi vizează actul.

Potrivit art. 137 alin.(1) - (4) Cod administrativ, *în exercitarea dreptului discreţionar atribuit, autorităţile publice trebuie să acţioneze cu bună-credinţă în limitele legal stabilite şi cu respectarea scopului pentru care le-a fost atribuit dreptul. Daca autoritatea publică poate decide discreţionar şi doar una din mai multe consecinţe juridice este legală, atunci dreptul discreţionar al autorităţii publice se reduce la alegerea consecinţei juridice/soluţiei legale. Stările de fapt identice în esenţă se tratează identic. O tratare neidentică a două stări de fapt identice se admite numai dacă există un motiv obiectiv. Dacă într-un caz autoritatea publică şi-a exercitat dreptul discreţionar într-un anumit mod, atunci în cazuri similare ea este obligată să îşi exercite dreptul discreționar în acelaşi mod. Această regulă nu se aplică dacă autoritatea publică intenționează să îşi schimbe în viitor practica de exercitare a dreptului discreționar în cazuri similare.*

Completul de judecată, menționează că autoritatea publică nu este complet liberă în utilizarea dreptului discreționar. Acțiunea administrativă trebuie să se bazeze pe o decizie discreționară cuvenită, concluzie ce se desprinde, în special, din prevederile art. 137 alin. (1) din Codul administrativ, potrivit căruia autoritățile publice „trebuie" să acționeze cu bună-credinţă în limitele legal stabilite şi cu respectarea scopului pentru care le-a fost atribuit dreptul. Prin urmare, Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10 era obligat prin lege să își exercite discreția, însă fără erori discreționare, pe cînd la caz erori sunt.

Astfel, Completul specializat pentru examinarea acţiunilor în contencios administrativ consideră că este justă şi întemeiată soluţia instanței de fond privind anularea hotărîrii nr. 111 din 21 noiembrie 2023 emisă de către Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10 , ca fiind emisă contrar legii.

În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că articolul 3 din Protocolul nr. 1 la Convenție consacră un principiu fundamental într-un regim politic cu adevărat democratic şi are o importanță fundamentală în sistemul Convenției. Rolul statului, în calitate de ultim garant al pluralismului, implică adoptarea de măsuri pentru a organiza alegerile democratice în condiţii care asigură libera exprimare a opiniei poporului privind alegerea corpului legislativ (*Özgürlük ve Dayanişma Partisi (Ödp) v. Turcia, 10 mai 2012, § 27; Bakirdzi și E.C. v. Ungaria, 10 noiembrie 2022, § 42*).

Referitor la trimiterea apelantului - Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Raionale Căușeni nr. 10 la practica judiciară și anume la deciziile Curții

Supreme de Justiție nr. 3ra-1065/23 și nr. 3ra-1066/23, Completul de judecată reține că, obiectul acelor cauze este diferit de obiectul prezentului litigiu, or în prezentul litigiu nu se pune în discuție dacă reclamanta întrunește condițiile privind înregistrarea sa în calitate de concurent electoral, or această chestiune nu este obiectul cauzei, iar hotărârea nr. 7/1 din 09 octombrie 2023 emisă de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Căinari nr. 10/2 cu privire la înregistrarea d-nei Maria Ghelan în calitate de candidat independent la funcția de primar pentru alegerile locale din 05 noiembrie 2023, a obținut puterea lucrului decis.

Drept urmare, Completul de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău, reține că, hotărârea supusă prezentului apel a fost pronunțată de instanța de fond cu respectarea dreptului părților la un proces echitabil, în sensul definit de art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, atât ca ansamblul garanțiilor procedurale enunțate în această dispoziție convențională, cât și dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei, ceea ce presupune inclusiv motivarea hotărârilor, principiul contradictorialității și modul de administrare a probelor.

Sub aspectul motivării hotărârii atacate, se constată că judecătorul fondului a expus considerentele de fapt și de drept care i-au format convingerea pentru admiterea prezentei acțiuni.

Completul judiciar reține că instanța de fond corect a aplicat normele de drept care se referă speței, a dat apreciere completă obiectivă şi sub toate aspectele probelor, iar hotărîrea contestată este legală şi întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor şi intereselor legale a participanților la proces.

Astfel, nu pot fi reținute argumentele apelantului cu referire la faptul că prima instanţă a aplicat incorect prevederile normelor de drept material și că concluziile primei instanțe expuse în hotărîre sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii, deoarece susținerile date vin în contradicție cu cele relatate mai sus.

Urmare a constatărilor detaliate supra vis-a-vis de circumstanțele faptice ale cazului dedus judecării în ordine de apel, Completul judiciar concluzionează că, argumentele expuse de către apelant sunt lipsite de substanță obiectivă, iar instanța de fond, reieșind din cumulul probelor administrate, a soluționat cauza sub toate aspectele de fapt și de drept, în consecință hotărârea emisă fiind legală şi întemeiată, în corespundere cu normele legale.

În conformitate cu prevederile art. art.230, art.232 alin.(2), art.236 alin.(1), alin.(2) lit.e), art.240 al.(1) lit. a) Cod administrativ, Completul de Contencios Administrativ din cadrul Colegiului Civil, Comercial şi de Contencios Administrativ al Curţii de Apel Chişinău

D E C I D E :

Apelul declarat de Oleg Rîșcanu împotriva hotărîrii Judecătoriei Căușeni, sediul Central din 29 noiembrie 2023, se declară inadmisibil pe motiv că motivarea apelului nu a fost depusă în termenul prevăzut de lege.

Se respinge cererea de apel înaintată de Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale raionale Căușeni nr. 10.

Se menține hotărîrea Judecătoriei Căușeni, sediul Central din 29 noiembrie 2023.

Decizia este executorie de la emitere, dar cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de 3 zile.

Preşedintele completului, Veronica Negru

Judecătorii Ecaterina Palanciuc

Ina Dutca